

ארצות-הברית: ג'ימי קארטר ועיסקי הנשק

מחרכת-רעב, משיעור-מותה גבוה, מאבטלה כמעט מוחלטת וממקרים רבים של שיכרות כרונית. עך להשמדה. הטריבונל עלישם הפילוסוף המנוח ברטראנד ראסל קבע השנה, במושב מיוחד ברוטרדאם, שממשלת קנדה מבצעת מדיניות של ג'נוסייד כלפי האינדיאנים, ומחקה את השיטות המופלעות בציליה הפאשיסטית כלפי אוכלוסייה דומה. היומים הקנדיים משמידים את הערות לצורכי תעשיית-עץ, ומשאירים את "הילדים" ללא כל אמצעי-מחיה. המיטרה הקנדית, בעיקר בקולומביה הבריטית, מונעת מהאינדיאנים לצאת מהאזור שהוקצה להם. השוטרים אף פושטים על השמורה עצמה, אוסרים על האינדיאנים לדג, ומחרימים את שללם. אחד ממנהיגי האינדיאנים, ריי האנס, שביקר השבוע בלונדון, דיווח על שיעור גבוה ביותר של התאבדות בקרב בני-עמו. "קשה מאוד לגייס את העת-הקהל העולמית להילחם בממשלת קנדה. לטרודו יש שם מצויין בעולם", אומר האנס, "ואת המחיר משלמים האינדיאנים של קנדה, שסופם להיכחד כליל".

עיסקות-נשק בינלאומיות משמשות, לעיתים קרובות, נושא אידיאלי לסרטי-מתח מרתקים. סוחר-הנשק הפכו למיליארדרים, לנערי-זוהר בחוג הסילון הבינלאומי, למוקד להערצה ולחיקוי. בכלי-התיקורת בעולם סוקר רים, די בתכיפות. את מעללי סוחר-הנשק הישראליים, הנחשבים להרפתקנים במיוחד, מפרייחוק, נוקשים, אדי-שים לכל שיקול פוליטי או הומאניטרי.

לטייוואן דרך יוגוסלאביה. אלא שלא רק ישראל משחקת תפקיד מרכזי בעולם הדימדומים של סחר-הנשק. השבוע החליט התובע הכללי של ארצות-הברית

יוון: ביטול

ההכרה בישראל?

ראש-ממשלתה החדש של יוון, אנדריאס פאפנדריאו, פירסם השבוע את פרטי מדיניותו בענייני פנים וחוץ. התוכנית מהווה שילוב מעניין של פטריוטיזם יווני, אנטי-תורכי, מעבר זהיר לכיוון נייטראליזם, פירונו יוון מנשק גרעיני, אבל גם פרגמטיזם והדרגתיות בכל הנוגע בנייתו מנאט"ו.

הסעיף על נאט"ו הוא מרתק. פאפנדריאו מוקיע את שני האירגונים העל-לאומיים, נאט"ו וברית-וארשה, מגנה את חלקה של נאט"ו בכינון ובקיום מיסטר הקולונלים ביוון, ואת מהדליה בפרשת הפלישה התורכית לחלק ניכר מאדמת האי קפריסין. נאט"ו מותקפת בעיקר מטעמים פטריוטיים. הברית הצפון-אטלנטית תומכת בתורכיה, מספק לה נשק ולגיטימציה ומסרבת להבטיח את גבולותיה של יוון מפני פלישה תורכית. עם זאת, אין פאפנדריאו מכריז על פרישה מנאט"ו.

בניגוד לעמיתיו מהעבר המיזרחי של הים התיכון, הוא אינו חסיד גדול של הכרזות. יוון תארוג רשת סבוכה ומגוונת של קשרים בינלאומיים, בעיקר עם ארצות הבלקן, תנסה ליצור קשר מיוחד, אידיאולוגי ופוליטי, עם נשיא צרפת, פרנסואה מיטראן. היא תדרוש, שוב בהדרגה, את סילוקם של כל הבסיסים האמריקאיים מיוון. יוון רואה את עצמה כמדינה השוחרת שלום וקשר עם כל הגושים, ורואה בדטאנט יעד בינלאומי חשוב, התואם את האינטרסים והאידיאלים של העם היווני.

אפילו בכוכלות 1967. פאפנדריאו ממעט לנקוב בשמות של ארצות ועמים, אבל מייחד סעיף מיוחד לעולם הערבי בכלל, ולפלסטינים בפרט: "יוון תשקוד על קיום יחסים מועדפים עם כל העולם הערבי. אנו

הסירת הירוקה של טרודו ג'נוסייד ליברלי

פרשה זו, המדווחת כאן באורח בלעדי ולראשונה בישראל, שופכת אור מעניין לא רק על חלקו האפשרי של ג'ימי קארטר בשבירת האמברגו שלו עצמו, אלא גם על המכניזם של עיסקות מסוג זה. אין צורך בהרבה דמיון כדי להסיק ממידע זה לא מעט על דרך פעולתם של סוחר-הנשק גם בישראל.

קנדה: הברואים

של טרודו

השינויים החוקתיים בקנדה, שנועדו לנתק את שארית התלות בבריטניה, לא שימחו במיוחד את האינדיאנים המקומיים. נציגות מכובדת של השבטים השונים, בעיקר בקולומביה הבריטית, פנו לבית המישפט בלונדון בתביעה לעכב את ההליכים החוקתיים, עד שיובטחו זכויות האינדיאנים.

אין כיום ספק שקנדה, המונהגת על-ידי ראש-ממשלה ליברלי, פייר טרודו, רודפת את האינדיאנים בצורה שלא היתה מביישת את הסירת הירוקה. האינדיאנים נדחקו למעין שמורות-מחיה מיוחדות, סובלים שם

הזאסאלים של

ארצות-הברית

כתב טלוויזיה בריטי דיווח השבוע ל"עולם קטן" על שיחה אישית שקיים לאחרונה עם שר-החוץ הבריטי, הלורד קארינגטון. שר-החוץ היה רגוע ונינוח, אחרי ששנה כמה כוסות ויסקי במסיבת חגיגות-הקטנה:

"קראתי שראש-ממשלת ישראל, מנחם בגין, שאל את שגריר ארצות-הברית באירוויה כסיכול: האם אנחנו הוואסאלים שלכם? אומר שיש סממלים לואיס עמד שם כנולד ושוק. אני חושב שהוא היה יכול להשיב לבגין תשובה נכונה, מלאה ומדוייקת, ולהשתמש במלה אחת בלבד. לואיס היה צריך לומר: כן."

נשיא-השעבר קארטר עיסקת נשק קלאסית

להעמיד לדין פדראלי את סוחר-הנשק וראש שדולת (לובי) רשיונות היצוא לנשק, דיוויד פלמינג. הוא מואשם במעורבות ישירה בעיסקות-נשק בלתי-חוקיות. במירמה ובהפרת האמברגו על טיוואן, שהטיל הנשיא לשעבר ג'ימי קארטר. הסיפור מסתבך והולך, ומטיל צל כבד על קארטר עצמו. עיתונאים רבים, בתוך ארצות-הברית ובאירופה, מאשימים את קארטר בסיוע ביועדן לביצוע העיסקה, המסתכמת ב-300 מיליון דולר.

בעיסקות-הנשק הבלתי-חוקיות עם טיוואן מעורבים אנשי-עסקים מארצות-הברית. בריטניה וספרד, וכן ממשלת תאילנד ו... יוגוסלאביה. תחילת הפרשה ביוזמתו של יועץ-נשיא טיוואן, ווי סונג, שביקש את תיווכו של יצרן הנשק הדרום-אפריקאי, דירק סטופברג, בכנישה גדולה של טנקים, חרף האמברגו האמריקאי.

סטופברג אינו רק נשיא מפעל הנשק ביהונסבורג, פיירארמט אינטרנשיונאל, אלא גם קצין בכיר במישטרה החשאית הדרום-אפריקאית. הוא הסביר לסונג שהטנקים מיוצרים בארצות-הברית, במפעלי חברת קרייזלר. אין כל אפשרות לייצא נשק, בניגוד לאמברגו שהטיל הנשיא קארטר. עם זאת הוא הבטיח לעזור, טס לזוטפו האנגלי, מייקל אספין, מנהל חברת דלתה אינדיאניס בנוריץ'. השניים, המוכרים היטב לסוחר-הנשק בישראל, החליטו לפנות לפלמינג, שהוא "כלי-יכול בושיגוטון".

ואמנם, פלמינג לא התקשה למצוא פיתרון מבריק. ארצות-הברית עומדת לשווק ליוגוסלאביה מישלוח חדש של טנקים מטיפוס M60. היוגוסלאבים ישמחו להיפטר מהטנקים הישנים שלהם, ואלה יועברו לטייוואן!

למרבה האירוניה, סוחר הנשק היחיד המקיים קשרים טובים עם יוגוסלאביה הוא דווקא ותיק הס"ס, ארנסט גלאט, החי כיום בולצבורג, אוסטריה. גלאט, פלמינג, סטופברג ואספין נפגשו בטירה ההרדית של הנאצי-לשעבר, ושיכנעו את מנהל מפעלי קרייזלר בספרד, ראפאל ארטגה, להרכיב מחדש את התותחים שפורקו מהטנקים היוגוסלאביים. לדברי סטופברג הבהיר להם פלמינג שקארטר מסכים לעיסקה, בתנאי שהמזכרים ימצאו דוכשים-כביכול מארץ אחרת, שעליה לא מוטל אמברגו אמריקאי. כאן המלאכה היתה קלה. פאי באנכאריט, איש עסקים עשיר ויועץ מיוחד לממשלת תאילנד, השיג אישור מבנקוק שהטנקים נועדו לצבא התאילי. הוא התפאר לפני עיתונאים אירופיים שכל השקעתו בהשגת המיטמך היתה שיחה טלפונית בת עשר דקות. הרווח שלו, נטו, היה 15 מיליון דולר!

ברית הארצות המזרחיות. הטנקים הגיעו ליעדם בטייוואן, וכל המעורבים בעיסקה שילשלו לכיסם עלות שהגיעו לעשרות מיליוני דולר. רק דיוויד פלמינג היה חסרי-מזל. הוא ניסה לרמות את שותפו בעסקים, בארי האווארד. השותף הלשין עליו במישטרה, וחוקרי המכס פרצו למישרדו, החרימו את מיסמכיו, וגרמו להעמדתו לדין.

יאר המעורבים בפרשה, סטופברג, אספין והנאצי גלאט אינם טורחים כלל להכחיש את חלקם בעיסקה. סטופברג מרבה לדבר יותר מכולם, ורומז בגלוי שארצו שותפה בקשרים רבים מסוג זה. מעין "ברית הארצות המזרחיות".

ראש-ממשלה אנדריאס פאפנדריאו

יחסים מועדפים עם העולם הערבי תומכים בכל תוקף במאבקם של הפלסטינים להגדרה עצמית, לשליטון במולדתם, ולהחזרת כל הפלסטיים. שמה של ישראל אינו מוזכר. פרשנים ידיוותיים לישראל באירופה הביעו את החשש שפאפנדריאו עומד לפתוח בתהליך, הנעזר רבות על-ידי מדיניותו של מנחם בגין, של הסרת הלגיטימציה ממדינת ישראל. עודט קטן יצר קשר עם שגרירות יוון בלונדון, ונענה שלא חל כל שינוי במדיניותה של אטונה כלפי ישראל בפרט, וכלפי הסיכסוך במיזרח-התיכון בכלל. אבל הסימנים אינם מבשרים טובה. קיים חשש שהצהרה יוונית רשמית ביטול ההכרה בישראל, אפילו בגבולות 1967, תהווה תקדים שיאפשר לגוש המיזרחי ללכת בעיקבותיו. זהו חלק מההחמרה הכללית במצבה הבינלאומי של ישראל, שרוב הציבור הישראלי, העוסק אך ורק בפרשת היחסים עם ארצות-הברית, מתעלם ממנו.